



Lesesenteret
Nasjonalt senter for
leseopplæring og leseforskning

Universitetet i Stavanger

Hvordan planlegge for høytlesing?

Av Toril Frafjord Hoem



Gode høytlesingsøker avhenger av flere faktorer. Både valg av bok, måten boka deles på og ikke minst kvaliteten på dialogen mellom elever og lærer under høytlesingen har stor betydning for elevenes læring og utvikling. Høytlesingsøktene bør derfor planlegges nøye og ikke bare være en del av spiseøktene. Her er noen forskningsbaserte tips:

BOKVALG:

- Velg bøker som elevene kan engasjere seg i og som gjenspeiler et mangfold av sjangre og tema.
- Velg bøker som har potensial for ulike typer læring f.eks. alfabetbøker for å utvikle bokstavkunnskap, rim for å utvikle fonologisk bevissthet, sakprosa for å utvikle emne kunnskap, fagspesifikt vokabular eller fagspesifikke tenkemåter, skjønnlitteratur for å utvikle litterær kompetanse og empati eller bøker som kan fungere som modelltekst for elevenes skriftlige tekster.
- Støtt deg på anbefalte litteraturlister som f.eks.
 - www.xn--slvberget-l8a.no/Anbefalinger/Lesetips-for-barn-og-unge
 - barnebokinstituttet.no/lesetips/
 - lesesenteret.uis.no/boktips/
 - www.nynorsk bok.no/
- Velg gjerne bøker med rike illustrasjoner som elevene selv kan låne og lese etter høytlesingsøkta.

FORBEREDELSE:

- Bestem hva som skal være målet for lesingen og hvordan dette skal kommuniseres til elevene.
- Bestem hvordan boka skal leses. Skal boka f.eks. leses for hel klasse eller for en gruppe elever? Skal boka brukes til veiledet lesing på lærerstyrt stasjon?
- Bestem hvordan elevene skal sitte. Noen ganger kan elevene kanskje flytte fra stoler og pulter og sitte på puter eller tepper på golvet eller de kan sitte i lesestole tett inntil læreren.
- Sørg for at alle elevene kan se teksten.
- Øv deg på høytlesingen slik at du er forberedt på å variere stemmen og kan bringe teksten inn i klassen med god leseflyt.
- Bestem sammenhengen mellom høytlesingsøkten(e) og elevenes selvstendige lesing og/eller skriving etter at du har lest.



FORBERED FOR ENGASJEMENT OG DIALOG:

- Planlegg lesestopp for å engasjere elevene på ulike måter f.eks. ved å be dem finne bokstaver som de kan, knipse med fingrene når et bestemt ord blir lest eller ved å stille ulike typer spørsmål for å engasjere elevene og fremme leseforståelsen. Husk at åpne spørsmål gir rikere svar fra elevene!
- I stedet for spørsmål kan man også modellere tenkemåter f.eks. «Jeg lurer på om ..., Jeg syntes det var veldig morsomt at...», eller stoppe opp ved antatt vanskelige ord og gi korte ordforklaringer eller eventuelt sammen finne ut hva ordet betyr i akkurat denne teksten.
- Skriv gjerne spørsmål eller kommentarer på gule lapper og plasser dem på baksidene for å huske hva slags spørsmål du har planlagt å stille eller hva slags refleksjoner du ønsker at elevene skal være med på. Men juster spørsmålene og kommentarene etter responsen fra elevene.

ULIKE TYPER SPØRSMÅL:

Faktaspørsmål:

- Når foregår historien?
- Hva slags dyr er dette?

Vokabular:

- Hva tror du ordet betyr?

Tolkespørsmål:

- Hvorfor gråter ...?

«Tekst til selv»-spørsmål:

- Hva ville du gjort hvis ...

«Tekst til tekst»-spørsmål:

- Likner dette på noe annet vi har lest?

«Tekst til verden»-spørsmål:

- Kunne dette ha skjedd i virkeligheten?

Å gjette fortsettelsen:

- Hva tror du kommer til å hende nå?

Egne meninger

- Hva synes du om dette?
- Hvordan likte du boka? Hvorfor?

«Forfatter»-spørsmål:

- Hva ville du at ... skulle gjort nå, hvis det var du som skrev historien?

Spørsmål til stil og språk

- Hvorfor ler vi av denne boka?
- Hvorfor er det noe som står med store, fete bokstaver?



Lesesenteret
Nasjonalt senter for
leseopplæring og leseforskning

Universitetet i Stavanger

E-post: lesesenteret@uis.no
lesesenteret.no